

Stockholms
universitet

Familj och arbetsliv
på 2000-talet

Hur skapas jämställda attityder? Effekten av egen utbildning, föräldrars utbildning och föräldrars fördelning av hushållsarbete

Oscar Lahne
elahne@hotmail.com

Richard Wenne
richardwenne@hotmail.com

The Young Adult Panel Study
Working Paper Series
YAPS WP 01/12

The YAPS WP series consists of studies based on data from the Young Adult Panel Study (YAPS).

See more information on <http://www.suda.su.se/yaps>.

Copyright is held by the author(s). YAPS WPs receive only limited review.

Abstract

In this study, we examine how individuals' education and parents' education and behavior affects individuals' gender role attitudes. We use data from 2009 consisting of 1325 respondents born between 1964 and 1980. The analysis was performed using logistic regression in which we are studying two different types of gender role attitudes, general gender role attitudes and gender role attitudes in the private sphere. Our theoretical approach is the socialization theory and cognitive development theory. We have found that a high education is associated with more positive gender attitudes. Furthermore, the results show that women's gender role attitudes are influenced by their mothers' high education, while men are rather influenced by how parents divided the housework during their childhood. For both men and women their own high education is associated with more egalitarian gender role attitudes, even after controlling for parents' education and distribution of domestic work.

Sammanfattning

I denna undersökning undersöker vi hur individers utbildning samt föräldrars utbildning och beteende påverkar individers jämställdhetsattityder. Vi använder oss av data från 2009 innehållandes 1325 respondenter födda mellan 1964 och 1980. Analysen utfördes med logistisk regression där vi studerar två olika typer av jämställdhetsattityder, allmänna jämställdhetsattityder och jämställdhetsattityder inom den privata sfären. Vår teoretiska ansats är teorin om socialisation samt kognitiv utvecklingsteori. Vi har funnit att en hög utbildning är associerat med mer positiva jämställdhetsattityder. Vidare visar undersökningen att kvinnors jämställdhetsattityder influeras av deras mödrars höga utbildning medan män istället influeras över hur föräldrarna fördelade hushållsarbetet under deras uppväxt. För både män och kvinnor är den egna utbildningen associerat med mer jämställda attityder även efter att man kontrollerat för föräldrarnas utbildning och fördelning av hushållsarbetet

Nyckelord

Jämställdhet, Attityder, Utbildning, Hushållsarbete, Socialisationsteori, Kognitiv utvecklingsteori.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
1. Inledning	2
1.1 Uppsatsens syfte, frågeställningar och disposition	3
2 Teori och tidigare forskning.....	4
2.1 Teori.....	4
2.1.1 Utbildningens betydelse för jämställdhetsattityder	6
2.1.2 Föräldrarnas utbildnings betydelse för den egna utbildningen.....	7
2.1.3 Betydelsen av föräldrarnas fördelning av hushållsarbete på de egna attityderna	7
2.1.4 Hypoteser.....	9
3 Datamaterial, analysmetod och variabeldefinition	11
3.1 Analysmetod – logistisk regression.....	12
3.1.1 Jämställdhets variabler	13
3.1.2 Oberoende variabler	14
3.1.3 Kontrollvariabler.....	16
4 Resultat.....	17
4.1 Beskrivande statistik	17
4.2 De allmänna jämställdhetsattityderna	19
4.3 Jämställdhetsattityder inom den privata sfären.....	21
5 Diskussion	24
5.1 Effekter på jämställdhetsattityder	24
5.3 Metod och data diskussion	28
5.4 Slutsatser.....	29
6 Referenser.....	30
6.1 Internet källor	32

Inledning

År 1995 utsågs Sverige till världens mest jämställda land (Human Development Report, 1995). Att Sverige är jämställt kan påvisas genom att, bland annat, se på synen många unga vuxna i Sverige har till jämställdhet. Enligt Bernhardt & Goldschider (2011) föredrar denna grupp, i höga proportioner, att dela på ansvaret för familj och arbete. Denna trend kan även ses i Europa och USA där en två-inkomsttagarmodell där båda parterna i ett förhållande arbetar och försörjer familjen blivit allt vanligare (Dribe & Stanfors, 2009).

Utbildning är en viktig variabel i vår uppsats. Vi vill veta hur denna kan påverka till positiva eller negativa attityder till jämställdhet inom hemmet och i allmänhet. Föräldrarnas utbildning är intressant att undersöka eftersom det kan ge oss en idé på hur utbildning påverkar föräldrarnas syn på framtida attityder till deras barns potentiella jämställdhet.

Hushållsfördelning är en annan viktig variabel i vår undersökning eftersom vi där kan se hur föräldrarna betedde sig när respondenterna växte upp och vilken syn på attityder som förekom inom hemmet.

I vår undersökning frågar vi oss hur utbildning bidrar till att forma individers jämställdhetsattityder samt över hur föräldrars utbildning och beteenden (hushållsfördelning) påverkar deras barns framtida attityder till jämställdhet. Vi intresserar oss särskild för om anledning till att högutbildade i allmänhet verka ha mer jämställda attityder är att högutbildade individer ofta har högutbildade föräldrar som kanske har agerat mer jämställt. Vi fokuserar därmed inte på som gör att personer agerar jämställt, men hur jämställda attityder formas. Med hjälp av socialisationsteorier samt kognitiv utvecklingsteori försöker vi klargöra för hur individers jämställdhetsattityder påverkas av olika faktorer. Undersökningen berör tidigare forskning om effekten av den egna utbildningen och föräldrars utbildning samt hur föräldrars hushållsfördelning påverkar deras barns jämställdhetsattityder. Anledningen till att vi valt att se vilket inflytande föräldrar har på sina barns attityder är för att vi anser att det är av vikt att förstå hur jämställdhets attityder förs över från en generation till en annan. Samt att se vilken roll utbildningen har i detta. Förhoppningen med denna undersökning är att kunna visa på att föräldrars beteenden och utbildning formar sina barns framtida jämställdhetsattityder.

1.1 Uppsatsens syfte, frågeställningar och disposition

Uppsatsens utgångspunkt är att undersöka vilken effekt föräldrars utbildning och fördelning av hushållssysslor har på deras barns jämställdhetsattityder när de blivit vuxna. Vi är även intresserade av att se vilken effekt individers egen utbildning har på jämställdhetsattityder. Detta för att utbildning brukar antas att påverka individers jämställdhetsattityder. Jämställdhet är ett komplext område att studera med många olika infallsvinklar. I denna studie har vi valt att undersöka hur personers bakgrund påverkar framtida attityder till jämställdhet. Vi kommer därmed inte att fokusera på huruvida personer agerar jämställt. Undersökningen fokuserar på egen utbildning, föräldrars utbildning samt hur föräldrarna fördelade hushållsarbetet under barnets uppväxt år. Våra frågeställningar är följande:

- *Hur påverkar den egna utbildningen individers jämställdhetsattityder?*
- *Hur påverkar föräldrarnas utbildning deras barns framtida jämställdhets attityder?*
- *Hur påverkar föräldrarnas fördelning av hushållsarbete under barnets uppväxt deras barns framtida jämställdhets attityder?*

Uppsatsen är disponerad på följande sätt. I del 2 kommer vi att presentera de teorier som ligger till grund för uppsatsen, där efter kommer vi redogöra för den tidigare forskningen. Del 2 avslutas med hypoteser vi ställt upp, baserat på teorier och tidigare forskning. I del 3 kommer vi att diskutera data, viken metod vi använt oss av samt redogöra för hur vi operationaliserat variablerna. Efter denna del kommer vi i del 4 att presentera våra resultat, detta kommer efterföljas av en diskussionsdel (del 5) i vilken vi kopplar resultatet till teorierna. Denna del kommer avslutas med en sammanställning av vad vi har kommit fram till i uppsatsen, samt vilka ytterligare studier inom ämnet vi anser vore intressant att göra i framtiden.

2 Teori och tidigare forskning

I detta kapitel kommer vi redogöra för de teorier som ligger till grund för vår studie samt för den tidigare forskning som finns inom det aktuella fältet. Vi kommer först och främst redogöra för de teorier vi har valt att använda oss samt beskriva varför vi tror att just dessa teorier är värdefulla för att svara på våra frågeställningar. Därefter följer genomgången av den tidigare forskningen.

2.1 Teori

I denna studie fokuserar vi, som tidigare nämnts, på hur den egna utbildningen, föräldrars utbildning och hur jämställt föräldrarna agerat påverkar attityder till jämställdhet. Enligt Dryler (1998) är det främst två teorier sociologer använt sig av för att förklara den process som sker när kön samt synen på kön skapas. Dessa är *socialisations teori* (Bandura, 1977) och *kognitiv utvecklings teori* (Kohlberg, 1966). Socialisationsteorin förespråkar vikten av tidiga barndomserfarenheter och social inläring (Bandura, 1977). Grundtanken i denna teori är att barnen, genom sina föräldrars beteenden, lär sig hur man ska vara och bete sig samt vilka attityder man ska ha till olika sociala fenomen. Utifrån detta perspektiv fungerar föräldrarna som förebilder för sina barn vilka de sedan ser upp till och försöker att efterfölja. Ett exempel på hur socialisationsteorin kan förklara jämställdhets attityder skulle kunna vara följande. Om ett barn växer upp i en familj med föräldrar för vilka det är viktigt med jämställdhet är det troligt att de kommer försöka överföra dessa värderingar till barnet. Och på så sätt är barnet också mer troligt att förespråka jämställdhet mellan könen.

Den kognitiva utvecklings teorin påminner ganska mycket om socialisationsteorin då även den förespråkar föräldrarna som förebilder. Skillnaden mellan dessa två teorier är följande. Enligt socialisationsteorin så lär sig barnen attityder och beteenden genom att se upp till *båda* föräldrarna som förebilder. Sett ur den kognitiva synvinkeln så väljer barnet istället vem av föräldrarna som man vill imitera och då helst den föräldern av *samma kön* (Dryler, 1998). Utifrån denna teori skulle man kunna förklara hur jämställdhetsattityder reproduceras genom att barnet väljer att imitera föräldern med samma kön. Om exempelvis en pojke som har en

mamma som är positiv till jämställdhet och en pappa som inte är det kommer pojken, sett ur detta perspektiv, påverkas mer av pappans attityder och därmed inte ha positiva jämställdhetsattityder.

Cunningham (2001) menar dock att det är oklart om imitationerna som barnen tagit över kommer ha samma effekt när föräldrarna inte längre är närvarande, exempelvis när barnen flyttat hemifrån och skaffat sig egna liv. Svagheter i denna typ av teorier diskuteras även av Erickson, Maclain och Moen (1997). De menar att socialisationsteorier inte klargör för om det är föräldrarnas beteenden eller vad de säger som är av störst vikt. Detta skulle kunna tänkas vara viktigt att förstå då människor ibland säger en sak men gör en annan. Exempelvis kan man tänka sig att föräldrar, genom sitt språkliga tal, förespråkar jämställdhet till sina barn men att de inte själva delar jämt på hushållsarbetet i hemmet. Sett ur de sistnämnda författarnas perspektiv anser vi att denna typ av fenomen ibland kan göra det svårt att förklara hur föräldrarnas inflytande påverkar barnens framtida attityder kring jämställdhet. Detta är något vi har i beaktande när vi senare ska försöka förklara hur dessa teorier kan hjälpa oss förstå den aktuella frågeställningen. I vår data har vi dock tillgång till en del av föräldrarnas faktiska beteenden (hur de fördelade hushållsarbetet) vilket kan hjälpa oss att kringgå detta problem.

Berger och Luckman (1991) har i likhet med de ovan förklarade teorierna diskuterat kring vikten av socialisation samt skillnaden mellan socialisationen som sker i hemmet, när man är barn, och den fortsatta socialisationen. Författarna menar att människor genomgår två olika socialisationssteg *primär socialisation* samt *sekundär socialisation*, varav den sista är en genom livet pågående process. Den primära socialisationen sker i hemmet av föräldrarna (eller de/den person/er som ansvarar för barnet under uppväxten). Tanken är här att föräldrarna fungerar som förebilder för sina barn och att de lär barnen hur den sociala ”verkligheten” ser ut, här passar alltså de två tidigare diskuterade teorierna in. Då alla människor har olika uppfattningar kring vad som är ”verkligt” så kommer barnen, så fort de kommer utanför familjen, att få en annan verklighetsbild presenterad för sig. En av de första gångerna barnen inträder i den sekundära socialisationen är när de börjar i skolan. Där kommer de att få en institutionaliserad bild av verkligheten d.v.s. hur man exempelvis ser på kön samt vad samhället anser är viktigt att man ska kunna. Denna bild är inte alltid i likhet med bilden man fått från sina föräldrar och barnet kommer därför att få ifrågasätta sina föräldrars verklighetsbild. Under livets gång inträder man sedan i fler och fler konstellationer

i vilka man kommer att fortsätta att socialiseras in i samhället. Sett ur detta perspektiv anser vi att teorin är av stor betydelse för vår studie då den kan hjälpa till att förklara hur personer fortsätter att socialiseras in i samhället efter det att man börjat inträda i samhället utanför uppväxtfamiljen. Föräldrarnas beteenden kan därmed ses som ett exempel på barnets primära socialisation medan den egna utbildningen blir individernas sekundära socialisation.

2.1.1 Utbildningens betydelse för jämställdhetsattityder

Vi har nu teoretiskt fastställt att utbildningen formar individers syn på samhället.

När det gäller föräldrars utbildning skulle man genom ovan nämnda teorier kunna anta att den formar vilka attityder de ger till sina barn. Ur socialisationsteorins synvinkel så kommer föräldrar med hög utbildning ha mer positiva attityder till jämställdhet vilka de senare kommer vilja föra över till sina barn. Sett ur den kognitiva utvecklings teorin skulle det dock kunna se annorlunda ut. Om en flicka har en lågutbildad mor och en högutbildad pappa så skulle flickan, sett ur detta perspektiv, imitera mamman och skaffa en kortare utbildning, vilket i sin tur, enligt teorier om sekundär socialisation, riskera att påverka hennes jämställdhetsattityder negativt.

Det finns en visad effekt mellan utbildning och jämställdhet, där de högutbildade har en mer liberal syn på jämställdhet (Hubbard et al, 2003). I studien *Why Education Matters* (Hubbard et al, 2003) visar författarna att utbildning påverkar individers jämställdhetsattityder. Genom en multivariat OLS regression (med 1825 respondenter) visar de att denna effekt beror på att individers kognitiva förmågor ökar med längre utbildning. I deras studie mäter de jämställdhet med ett index vilken baseras av summan på fyra frågor, vilka kodats så att 1= man är liberal och 0= man är inte liberal. De data undersökningen grundar sig på är enkäter som gjorts på engelsktalande personer i USA mellan åren 1991-1998. Författarna hävdar att skolan påverkar och transformerar individer i ett långsiktigt perspektiv. De menar att skolan, genom att eleverna exempelvis interagerar med lärare och utför uppgifter, förstärker individers intellekt samtidigt som den formar deras sociala värderingar. Att intellektet förstärks kommer bidra till att man, jämfört med lägre utbildade, kommer lägga mer tid på att läsa tidningar samt följa utvecklingen i samhället. Detta skulle kunna yttra sig i att man på ett mer ihärdigt sätt följer politiska beslut och samhällsdebatter. I ett land som Sverige där det finns en hög grad av jämställdhet och där jämställdhet nästan ständigt finns på kartan skulle man ur detta resonemang kunna förklara varför utbildningen påverkar individers jämställdhetsattityder.

Detta på grund av att en person med högre utbildning troligtvis format sina sociala värderingar efter vad den lärt sig i skolan i högre grad än en lägre utbildad, då den har spenderat mer tid där. Denna person kommer då följa de debatter om jämställdhet som äger rum och på så vis stärka sin tro om att det är bra med ett jämställt samhälle.

Evertsson (2006) visar på att högre utbildade i större grad lyckas att få sina barn att utföra uppgifter i hemmet könsneutralt. Bernhardt & Goldschider (2011) är i samma spår och visar i sin studie att det finns ett positivt samband mellan högutbildning och en jämfördelning av hushållssysslor. Dock visar de på att det inte finns någon positiv samband mellan hög utbildning och jämfördelning av barnomsorgen inom familjen.

2.1.2 Föräldrarnas utbildnings betydelse för den egna utbildningen

Vidare menar Shah och Sewell (1968) att föräldrars (både mammans och pappans) utbildningsprestationer är positivt korrelerade med hur de lyckas att uppmuntrar sina barn. De visar på att högre utbildade föräldrar i större grad lyckas få sina barn att plugga vidare samt slutföra sina studier. Dryler menar i sin tur (1998) att föräldrar vilka har specialiserat sig inom en viss sektor ökar chansen till att barnet kommer välja samma område som föräldern. Vilken utbildning barnet kommer att välja styrs mycket av föräldrarna. Enligt Sakslind och Skarpnes (2010) så väljer föräldrarna tidigt vilken/vilka skola barnet ska gå i, detta val anses viktigt för att föräldrarna anser att rätt skolval är viktigt för framtida prestationer. Det blir därmed viktigt att ta hänsyn till föräldrarnas utbildning för att kunna yttra sig om vilken effekt den egna utbildningen har och vice versa. Detta på grund av att den egna och föräldrarnas utbildning är så högt korrelerade. Vi menar att föräldrarnas utbildning leder till jämställda attityder för dem, men leder också till att deras barn utbildar sig längre. Då vi tidigare fastställt att barnets utbildning leder till jämställda attityder, men vi vet inte hur mycket av det som handlar om att deras föräldrar har jämställda attityder eller hur mycket som handlar om att utbildningen i sig påverkar (eftersom barnet har pluggat vidare).

2.1.3 Betydelsen av föräldrarnas fördelning av hushållsarbete på de egna attityderna

Om vi nu utgår från att barn på ett eller annat sätt imiterar sina föräldrar så blir ytterligare en aspekt som kan tänkas påverka jämställdhetsattityder hur föräldrarna fördelade

hushållsyrslorna i hemmet när respondenterna var barn. Detta blir också betydelsefullt för att förstå effekten av föräldrarnas utbildning, givet att föräldrarnas utbildning påverkar deras jämställdhetsattityder och därmed hur jämställda de är troliga att vara. Genom socialisationsteorin kommer barnet genom sina föräldrar, primärt lära sig hur hushållsyrslor ska fördelas inom hemmet. Vi anser här att även den kognitiva utvecklingsteorin är av vikt för att förstå på vilket sätt föräldrarna reproducerar sina beteenden till barnen. Sett ur denna teori kommer barnet att välja imitera föräldern med samma kön. Om papporna utför en stor del av hushållsyrslor kan man tänka sig att deras söner kommer imitera detta beteende i framtiden. Anledningen till varför vi här antar att pappornas beteende är betydelsefullt, är på grund av att Poortman och Lippe (2009) menar att hushållsyrslor främst ses som kvinnligt arbete. I sin studie visar de även att kvinnor har en mer positiv attityd till hushållsyrslor än män.

Att föräldrars fördelning av hushållsyrslor påverkar deras barns attityder till en jämställd fördelning av hushållsyrslor har visats av Evertsson (2006). I sin kvantitativa undersökning finner hon att barnen imiterar hur deras föräldrar förhåller sig till hushållsyrslor.

En anledning till varför den ojämna fördelningen av hushållsyrslor uppstår har enligt Evertsson (2006) med att göra att barn, genom att se sina föräldrar, lär sig hur en familj ska vara organiserad. Då fördelningen av hushållsyrslor är av stor vikt när man ser på ojämlikheter så blir fördelningen av hur hushållsyrslor är organiserat centralt för att förstå konstruktionen av hur könsroller skapas inom familjen. Då hushållsyrslor traditionellt sätt ses som kvinnligt (obetalt) arbete är detta en arena som kön symboliskt skapas. Evertsson menar att en familj som könsmässigt fördelar hushållsyrslor mellan både föräldrarna och barnen ökar chansen till att beteendet kommer reproduceras av barnen när de blir större. I en familj där pappan gör mycket av hushållsyrslor kommer chansen till att sonen/sönerna i högre ålder gör hushållsyrslor i sin familj att öka (Evertsson, 2006). Cohen och Geist (2011) menar att förändringar i hur hushållsyrslor fördelas inom hushållet har att göra med storskilliga processer och att kontexten hushållet befinner sig i spelar stor roll i hur fördelningen kommer att se ut. Med tanke på att könsnormerna i har blivit mer liberala under det senaste decenniet (Cotter et al, 2011) skulle man kunna tänka sig att barn i dag växer upp i mer jämlika familjer, även om det dock fortfarande finns skillnader, och att detta i så fall skulle innebära att förhållandet av hur hushållsyrslor fördelas gradvis kommer att fortsätta att förändras över tid.

2.1.4 Hypoteser

Enligt teorierna om den sekundära socialisationen samt tidigare forskning kommer högutbildade ha mer jämställda attityder än andra. Vi antar i denna studie att skolan med sina institutionaliserade normer kommer forma individer till att bli mer jämställda. Detta på grund av att de följer, eller i alla fall ska följa, den svenska normen av att båda könen har ett likavärde i både vardagsliv så som inom arbetsmarknaden. Vi förväntar oss detta mönster även här, och den första hypotesen lyder således:

- Högutbildade individer har mer jämställda attityder än andra.

Sett ur tidigare forskning och socialisationsteorin kommer föräldrar med högutbildning ha mer jämställda attityder än andra, vilka de kommer föra över till sina barn. Den andra hypotesen är därmed:

- Individer med högutbildade föräldrar har mer jämställda attityder än andra.

Teorier om socialisation samt tidigare forskning indikerar att föräldrar som agerat jämställt när barnen växte upp, får sina barn med mer jämställda attityder i framtiden. Vår tredje hypotes lyder således:

- Individer vars föräldrar agerat jämställda förebilder är mer jämställda än andra.

Teorier och tidigare forskning leder oss alltså till att tro att den egna utbildningen, föräldrarnas utbildning samt föräldrars fördelning av hushållsarbetet påverkar jämställdhetsattityderna hos individer. Men kopplat till detta har även tidigare forskning visat att utbildning går i arv. Vår fjärde hypotes är tänkt att studera om anledningen till de mer jämställda attityderna hos högutbildade individer är att deras föräldrar har högre utbildning och mer jämställda beteenden. Den lyder:

- I hög utsträckning beror effekten av den egna utbildningen på att högutbildade individer har högutbildade föräldrar vilka agerat som jämställda förebilder.

Enligt den kognitiva utvecklingsteorin så föredrar barn främst att imitera den föräldern med samma kön. Vår femte och sista hypotes blir därför:

- Män blir mer påverkade av sina fäders jämställdhetsbeteenden/utbildning och kvinnor blir mer påverkade av sina mödrars jämställdhetsbeteenden/utbildning.

3 Datamaterial, analysmetod och variabeldefinition

Datamaterialet vi haft som underlag i denna undersökning är Familj och arbetsliv på 2000-talet, även kallade för the Young Adult Panel Study (YAPS). YAPS är baserad på enkätundersökningar som genomfördes vid tre tillfällen; år 1999, 2003 och 2009. Under dessa tre tillfällen har individerna besvarat frågor som handlar om familj, barn, arbete och framtidsplaner. Panelundersökningen startades av professor Eva Bernhardt från Stockholms universitet och genomfördes via post och webbenkät av Statistiska centralbyrån.

Datamaterialet består av unga vuxna födda 1976, 1972 och 1968 samt 1980 (de födda 1980 deltog endast i 2003 och 2009 års undersökning). Materialet innehåller information om attityder och värderingar, arbete och familjeförhållanden i den första fasen av vuxenlivet i Sverige i början av 2000-talet.

I analysen ingår endast individer som har växt upp med båda föräldrarna tills de var 16 år. Detta då vi i vår undersökning försöker se hur båda föräldrarna påverkar sina barn genom deras utbildning eller på det sättet de delade upp hushållsarbetet. Vi gjorde detta för att det blir väldigt mycket mer komplicerat om man ska ta hänsyn till effekter av separation och liknande, även om detta hade varit intressant för en studie av större omfattning än denna. Denna begränsning resulterade i ett urval av 1325. YAPS består av ett urval svenskfödda individer med två svensk födda föräldrar, samt två urval svenskfödda individer med minst en förälder från Polen eller Turkiet. I vår undersökning ingår bara respondenterna som har som har två svenska föräldrar, för att undvika problem med överrepresentation av de båda andra urvalen samt problem med olika typer utbildningsystem i dem olika länderna.

3.1 Analysmetod – logistisk regression

I vår analys använder vi oss av två beroenden variabler. Dessa är allmänna jämställdhetsattityder samt jämställdhetsattityder inom den privata sfären. Båda variablerna är dikotoma (se en mer ingående diskussion om hur de har operationaliserats nedan). Den metod vi använde oss för att göra vår analys är logistisk regression. De båda beroende variablerna (allmän jämställdhet och privat jämställdhet) modellerades var för sig som en effekt av respondenternas utbildning, deras föräldrars utbildning, hur föräldrarna delade hushållsarbetet i familjen under uppväxttiden samt ett antal kontroll-variablerna (kön, ålder, barnstatus, uppväxtort och civilstatus).

Det beroende variabeln i en logistisk regressionsanalys är logaritmen av oddset att utfallsvariabeln ska anta värdet ett, som i vår studie blir att ha jämställda attityder. De logistiska regressionskoefficienterna visar hur logaritmen av oddset förändras vid en enhets förändring i en oberoende variabel då övriga oberoende variabler hålls konstanta. Eftersom regressionskoefficienter kan vara lite svårtolkade i en logistisk regressionsanalys kommer resultaten att redovisas i oddskvoter som man får fram genom att exponentiera regressionskoefficienterna. Oddskvoten visar den procentuella förändringen i oddset vid en enhets förändring i en oberoende variabel och övriga oberoende variabler hålls konstanta (Edling & Hedström 2003).

I redovisningen av resultatet presenteras Nagelkerkes R^2 som anger hur stor del av variationen i den beroende variabeln som kan förklaras av regressionsmodellens oberoende variabler. Nagelkerkes R^2 kan anta värdet 0 till 1 och bör betraktas som en riktlinje snarare än ett exakt värde (Pampel, 2000). Vi har dessutom valt att, på grund av teorier om kognitiv utvecklingsteori, göra könsspecifika modeller eftersom vi har skäl att anta olika effekter för män och kvinnor. Detta har lett till att antalet respondenter i respektive modell blir litet (573 för män och 752 för kvinnor). Med hänsyn till detta kommer vi att använda oss av en signifikansnivå på 10%. Vi inledde med att först analysera effekten kontrollvariablerna samt den egna utbildningen har på attityder till jämställdhet. Därefter lade vi till föräldrarnas utbildning och fördelning av hushållsarbetet för att se dels vilken effekt dessa variabler i sig och dels hur effekten av den egna utbildningen förändras när man lägger till detta i modellen.

3.1.1 Jämställdhets variabler

Vi valde att undersöka två olika typer av jämställdhet allmän och privat. Efter att ha inspirerats av hur Livia Oláh hade gjort denna indelning för att utforma ett index till den studie hon arbetar med. Vi tyckte att Livias indelning (mellan allmän och privat jämställdhetsattityder) passar vår undersökning bra eftersom den mäter hur respondenter ser på attityder till jämställdhet på ett allmänt plan, där vi kan tänka oss koppla detta till samhället och hur utbildning påverkar individen attityder till jämställdhet (sekundär socialisation). Denna indelning ger oss dessutom möjlighet att kunna undersöka hur föräldrarna påverkar sina barn hemifrån, genom det sätt de agerar hemma (hushållsfördelning) och de beteende de har för att handskas med dessa sysslor.

Med begreppet jämställdhet menar vi att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och makt att forma sina liv som de själva vill (SCB, 2010). Vi menar att positiva jämställdhetsattityder handlar om att man ser på kvinnor och män med lika värde och att man anser att det inte finns några specifika biologiska svagheter bundna till någon av könen. Exempelvis att kvinnor enbart passar för att jobba med omsorg och män som byggarbetare eller tekniker.

Allmänna jämställdhetsattityder: Variabeln innefattar påståenden som är knutna till föreställningar om attityder och jämställdhetsideal i det allmänna rummet d.v.s. föreställningar som är mer generella och inte knutna till individens privata/egna liv. Variabeln är ett index som utformas med hjälp av en metod som kallas för faktoranalys, eller mer specifikt ”principal component analysis”. Detta innebär att man genom en statistisk metod grupperar frågor som liknar varandra, d.v.s. har man svarat en viss sak på en av frågorna så har man ofta svarat liknande på den andra¹. Originalvariabeln heter ”*public sphere gender role index*” men i uppsatsen kallar vi den för *allmän jämställdhet*. De påståenden som ingick i detta index är: ”*Ett samhälle där män och kvinnor är jämställda är ett bra samhälle*”, ”*Män kan vara lika bra som kvinnor i vården*”, ”*Kvinnor kan vara lika bra som män i tekniska yrken*” och ”*Det är lika viktigt för en kvinna som för en man att kunna försörja sig själv*”. Svarts-kalan går från 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt och hållet). Ett sammanlagt

---

¹ Vi vill tacka Livia Oláh för hjälpen att skapa vår jämställdhets index. Vi basera vår index från hennes opublicerade artikel.

index skapades och delades i dummyvariabler där respondenter som i genomsnitt har svarat 5 kategoriserats som jämställda och övriga kategoriserades som mindre jämställda. Denna indelning gjordes med tanke på att Sverige är ett så pass jämställt land där det inte, i vår data, finns så många personer som visar attityder som är icke- eller svagt jämställda. Det var 40 individer (3%) som inte inkluderades i eftersom de inte svarat på samtliga frågor som index består av.

Jämställdhetsattityder inom den privata sfären: Variabeln innefattar påståenden som är knutna till attityder och jämställdhetsideal som är nära individens privata liv. På samma vis som med den allmänna jämställdhetsvariabel grundar sig denna variabel i ett sammanlagt index gjort genom en faktoranalys. Originalvariabeln heter "*private sphere gender role index*" i uppsats översatt till *jämställdhet inom den privata sfären*. Påståenden som ingick i följande index är; "*Kvinnan bör ta det yttersta ansvaret för hushållsarbetet*" och "*Mannen bör ha det yttersta försörjningsansvaret i familjen*". Även här går svarsskalan från 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt och hållet). Ett sammanlagt index skapades (där vi lade om svarsalternativen så ett hög värde indikerar jämställda attityder) och delades in i dummyvariabler. Det finns 14 individer (1,1%) i urvalet som inte kom med i vårt index pga. att de saknade en eller flera svar på frågorna.

3.1.2 Oberoende variabler

Utbildning, respondenter: Variabeln är kategoriserad i 3 nivåer; *grundskola/gymnasium* (referenskategori), *eftergymnasial mindre än 2 år* och *eftergymnasial högre än 2 år*. Det fanns inga respondenter med lägre utbildning än förgymnasialutbildning 9 (10) år. Vi slog ihop förgymnasialutbildning 9 (10) år och gymnasial utbildning till en kategori som vi kallade grundskola/gymnasium. Vi slog även ihop kategorierna eftergymnasial utbildning två år eller längre med kategorin forskarutbildning och döpte den till eftergymnasial högre än 2 år. Ändringar på variablerna gjordes på grund av vissa grupper hade för lågt antal individer för att ge meningsfulla resultat.

Utbildning, mor: Variabeln skapades genom att göra 5 kategorier av de 9 kategorier som fanns från originaldata. Vi slog ihop kategorin grundskola, folkskola med flickskola (referenskategori) och döpte den till *grund/flick/folkskola*. Vår andra kategori blev *1-4 års gymnasium* som är summan av originalkategorierna 1-2 år gymnasium och 3-4 års

gymnasium. Då endast 58 individer, 4,4 procent, hade en gymnasial utbildning på 3-4 år har dessa två kategorier slagits ihop. Tredje kategorin på vår variabel utbildning mor blev en summa av kortare eftergymnasial utbildning och högskola utan examen, som vi döpte till *kortare eftergymnasial/högskola utan examen*. Eftersom 52 individer, 3,9 procent, av 1325 har studerat vid högskola men inte har tagit examen slog vi ihop dem med de som hade en kortare eftergymnasial utbildning. Den fjärde kategorin *akademisk examen* hade vi kvar som en egen kategori och döpte denna till akademisk utbildning. Vi ansåg att denna kategori var tillräckligt stor och kunde behållas som den var. Vår femte kategori blev summan av vet ej och svar saknas vilken döptes till vet ej/svar saknas.

Utbildning, far: Här gjorde vi samma indelning och summan av kategorier som med utbildning mor med den enda skillnaden att istället för att ha originalkategori flickskola hade vi kategori realskola.

Fördelning av hushållsarbetet: Frågan om föräldrarnas fördelning av hushållsarbetet var ställd på följande vis: *Hur delades hushållsarbetet bland de vuxna under din uppväxttid?* Vi har grupperat svarsalternativen till 3 kategorier. *Kvinnan gjorde mest* (referenskategori) är en summa av alternativen kvinnan gjorde allt i hushållet och kvinnan gjorde mest i hushållet. *Lika mycket*-kategorin är samma som i originaldata. *Mannen gjorde mest* är en kategori bestående av kategorierna mannen gjorde allt i hushållet och mannen gjorde mest. Vi ville gruppera dessa kategorier eftersom att respondenternas svar var väldigt få i gruppen där mannen gjorde allt (och de är även efter grupperingen väldigt små).

Det är viktigt att påpeka att det är respondenter som har svarat på frågorna som har att göra med föräldrarnas utbildning och hushållfördelningen och att det är inte föräldrarna själva som svarat på detta. Vi har inte haft någon ambition att göra det jämförbart med respondenternas utbildning eftersom förändringar i utbildningssystem ändå gör att det inte går att jämföra en högskoleutbildning då och nu. Vi använder oss av data från 2009 för de egna attityderna och data från första gången individen var med i datamaterialet (dvs 1999 för de födda 1968-1976 och 2003 för de födda 1980) för information om föräldrarnas utbildning och fördelning av hushållsarbetet. Vi använder registerdata för information om den egna utbildningen 2009.

3.1.3 Kontrollvariabler

Uppväxtort: Variabeln är indelad i 3 kategorier; *landet* (referenskategori), *mellan/småstäder* och *storstäder*. Kategorin storstäder är en ny kategori som kommer från att vi slog ihop kategorin storstad inre region och storstad förorten. Detta eftersom det bara var 39 individer (2,9%) som bodde i storstadens inre region. Kategorier som ”uppväxt utomlands i en storstad” och ”utomlands i mellan/småstad” sattes till ”svar saknas” (bara var 3 respondenter (0,2%) som tillhör denna kategori).

Har barn: Variabeln skiljer mellan att inte ha barn (referenskategori) och att ha barn.) individer (0,7%) saknar svar. Gjorde om variabeln till en dummyvariabel indelat i ja, man har barn och nej (referenskategori), har inga barn.

Ålder: Personer födda 1968, 1972, 1976 och 1980 har vi klassificerade till 29 år (referenskategori), 33, 37 och 41 år som var åldern på respondenterna när sista enkätundersökningen genomfördes (2009), det vill säga när de uppgav sina attityder.

Civilstatus: Singel (referenskategori) är personer utan ett fast förhållande. Särbo är de personer som är i ett fast förhållande men inte bor ihop permanent. Sambo är personer som bor ihop permanent men som inte är lagvigda. Gifta är de personer som är lagvigda.

Kön: Anser det biologiska könen - kvinna och man (referenskategori).

4 Resultat

Detta avsnitt inleds med en frekvenstabell där vi visar den procentuella svarsfrekvensen på kontrollvariablerna. Vi kommer därefter visa resultaten från våra regressionsanalyser och förklara vad resultatet i dessa visar. Då den kognitiva utvecklingsteorin menar att barn blir påverkade av föräldern med samma kön har vi valt att i våra regressioner separera könen från varandra.

4.1 Beskrivande statistik

Tabell 1 inkluderar svarsfrekvensen och svarfördelning för de oberoende variabler vi använt oss av i studien. Anledningen till varför vi visar denna tabell är för att man på ett tydligt sätt kan se hur stor procentuell svarsfrekvens respondenterna har för de olika variablerna.

Tabellen inkluderar både allmänna jämställdhetsattityder och jämställdhets attityder till den privata sfären d.v.s. attityder till det egna hemmet.

Tabell 1. Frekvenstabell med tillhörande svarsfrekvens på beroende variabler plus kön.

<i>Variabler</i>	<i>Allmän Mindre jämställda</i>	<i>Allmän Jämställda</i>	<i>N</i>	<i>Privat Mindre jämställda</i>	<i>Privat Jämställda</i>	<i>N</i>
<i>Kvinna</i>	30,6%	69,4%	735	20,6%	79,4%	748
<i>Man</i>	41,2%	58,8%	550	37,2%	62,8%	563
<i>Missing</i>			40			14
<i>Grundskola</i>	45,8%	54,2%	472	39,3%	60,7%	483
<i>Eftergymnasial<2år</i>	33,0%	67,0%	97	28,3%	71,7%	99
<i>Eftergymnasial>2år</i>	28,5%	71,5%	710	19,9%	80,1%	723
<i>Vet ej /svar saknas</i>	16,7%	83,3%	6	16,7%	83,3%	6
Utbildning mor						
<i>Grund/folk/flickskola</i>	39,1%	60,9%	419	34,1%	65,9%	428

<i>1-4 år gymnasial utb.</i>	37,0%	63,0%	284	27,1%	72,9%	291
<i>Kortare gymnasial/ Högskolan utan examen</i>	32,8%	67,2%	235	25,3%	74,7%	237
<i>Akademisk examen</i>	23,1%	76,9%	247	16,3%	83,7%	252
<i>Vet ej/ svar saknas</i>	48,0%	52,0%	100	35,9%	64,1%	103
<i>Missing</i>			40			4
Utbildning far						
<i>Grund/real/folkskola</i>	40,0%	60,0%	430	34,5%	65,5%	444
<i>1-4 år Gymnasial utb.</i>	33,1%	66,9%	353	23,8%	76,2%	357
<i>Kortare gymnasial utb./ Högskolan utan examen</i>	31,4%	68,6%	51	25,5%	74,5%	51
<i>Akademisk examen</i>	28,1%	71,9%	345	20,5%	79,5%	351
<i>Vet ej/svar saknas</i>	46,2%	53,8%	106	37,0%	63,0%	108
<i>Missing</i>			40			14
Hushållfördelning						
<i>Kvinna mest</i>	36,4%	63,6%	1008	29,4%	70,6%	1030
<i>Lika mycket</i>	30,0%	70,0%	253	20,2%	79,8%	257
<i>Mannen mest</i>	30,4%	69,6%	23	30,4%	69,6%	23
<i>Vet ej/ svar saknas</i>	100%	0%	1	100%	0%	1
<i>Missing</i>			41			15

(svarsfrekvens i procent med tillhörande antal respondenter samt antal missing. Utbildning är respondenternas utbildning).

Tabell 1 visar att kvinnor i allmänhet har mer jämställda attityder jämfört med män, detta gäller både den allmänna och privata sfären. Utbildningen visar att de med högre utbildning har mer jämställda attityder jämfört med de som har en lägre utbildning, vilket visas i både den allmänna så som den privata sfären. Vidare kan vi utläsa individer med högutbildade mammor är mer jämställda än individer vars mammor har lägre utbildning. Detta gäller både privat och allmän jämställdhet. När det gäller faderns utbildning kan vi se liknande mönster, dock är inte den procentuella skillnaden lika stor som för moders utbildning. Ser vi på hur föräldrarna delar på hushållfördelningen under respondenternas uppväxt kan vi utläsa att individer uppvuxna i familjer där mannen gjorde lika mycket eller mer än kvinnan är mer positivt inställda till jämställdhet än individer från familjer där mamman gjorde mer. Vi kan även här skåda att det finns stora skillnader i hur hushållsfördelningen har distribuerats, det finns

betydligt fler hushåll där kvinnan stått för det mesta av hushållssysslorna. Det är endast ett fåtal familjer där mannen gjorde det mesta hemma.

4.2 De allmänna jämställdhetsattityderna

Nedanstående tabell visar kvinnors och mäns allmänna jämställdhetsattityder separat. Modell 1 i tabellen är regressioner som innehåller kontrollvariabler samt respondenternas egen utbildning. Medan vi i modell 2 även kontrollerar för respondenternas föräldrars utbildning samt hur föräldrarna fördelade hushållsarbetet när respondenterna växte upp.

Tabell 2. Logistisk regressionsanalys på allmänna jämställdhetsattityder. Män och kvinnor separat. Oddskvoter (p-värden i parentes).

<i>Variabler</i>	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 2</i>	<i>Modell 2</i>
	<i>Man</i>	<i>Kvinna</i>	<i>Man</i>	<i>Kvinna</i>
Utbildning	(,095)	(,000)	(,129)	(,004)
Grundskolan/gymnasium				
Efter gymnasial <2år	1,550 (,190)	2,054 (,043)	1,530 (,217)	1,986 (,059)
Efter gymnasial >2år	1,594 (,017)	2,365 (,000)	1,613 (,280)	1,924 (,000)
Vet ej/svar saknas	2,324 (,473)	1,200E9(,999)	3,246 (,331)	1,206E9 (999)
Uppväxtort	(,001)	(,351)	(,002)	(,503)
Mellan/ små städer				
Landet	,416 (,000)	,850 (,421)	,426 (,000)	,878 (,528)
Storstäder	,619 (,037)	1,125 (,595)	,617 (,044)	1,068 (,773)
Vet ej/svar saknas	,426 (,407)	1,840 (,150)	,367 (,337)	,208 (,184)
Har barn	(,527)	(,696)	(,552)	(,300)
Nej				
Ja	,779 (,258)	,975 (,904)	,781 (,276)	1,055 (,805)
Vet ej/svar saknas	,000 (,999)	,407 (394)	,000 (,999)	,135 (,135)
Ålder	(,338)	(,597)	(,566)	(,501)
29 år				
33 år	,989 (,967)	,987 (,958)	1,012 (,965)	,947 (,826)
37 år	1,073 (,800)	,807 (,386)	1,110 (,715)	,800 (,379)
41 år	,697 (,200)	1,091 (,738)	,776 (,383)	1,141 (,626)
Civil status	(,395)	(,436)	(,384)	(,333)

Singel				
Särbo	,970 (,943)	1,907 (,113)	1,037 (,936)	2,006 (,091)
Sambo	1,300 (,338)	1,237 (,427)	1,369 (,266)	1,244 (,425)
Gift	1,623 (,115)	1,135 (,507)	1,686 (,100)	1,078 (,796)
Utbildning mor			(,828)	(,108)
Grund/flick/folk-skola				
1-4 års gymnasium			,810 (,408)	1,098(,699)
Kortare gymnasial/ Högskolan utan examen			1,117 (,712)	1,113 (,686)
Akademisk examen			1,008 (,980)	2,251 (,010)
Vet ej/svar saknas			,779 (,605)	1,252 (,650)
Utbildning far			(,710)	(,804)
Grund/real/folk-skola				
1-4 års gymnasium			1,406 (,172)	1,032 (,890)
Kortare gymnasial/ högskolan utan examen			1,061 (,901)	1,285 (,631)
Akademisk examen			1,067 (,827)	1,134 (,641)
Vet ej/ svar saknas			,977 (,964)	,649 (,343)
Hushållsfördelning			(,005)	(,909)
Kvinnan gjorde mest				
Lika mycket			2,131 (,003)	,854 (,461)
Mannen gjorde mest			,513 (,312)	7,657E8 (,999)
Vet ej/svar saknas			-----	,000 (1,000)
Constant	1,406 (,267)	1,215 (,507)	1,071 (,847)	1,101 (,777)
Nagelkerke R²	,082	,071	,116	,114
-2 loglikelihood	710,589	867,346	695,189	843,780
N	573	752	573	752

I denna tabell kan vi avläsa att både för män och kvinnor har efter gymnasial utbildning på mer än två år en positiv signifikant effekt på allmänna jämställdhetsattityder jämfört med att bara ha grundskola gymnasium. Detta visas i modell 1, mannens utbildning blir inte signifikant i modell 2. Vi kan även se hur oddskvoterna för kvinnor minskar i modell2 vilket betyder att en del av den tidigare uppmätta effekten i själva verket var en effekt av föräldrars utbildning/hushållsfördelning. När det gäller uppväxtort kan vi se att individer som växt upp i

storstad eller på landet oftare har mindre positiva jämställdhetsattityder jämfört med de som växt upp i mellan/småstäder. Detta gäller i båda modellerna men enbart för män. Att ha barn, ens ålder, och har ingen signifikant effekt i denna tabell. Om vi går vidare till uppväxtförhållandena ser vi att föräldrars utbildning inte har någon signifikant effekt på att ha jämställda attityder. Kvinnor vars mamma har akademisk examen är mer jämställda än andra, dock är variabeln i sig inte signifikant ($P=0,108$). Vad gäller föräldrarnas hushållsfördelning kan vi se att män med föräldrar vilka har delat lika på hushållsarbetet har mer jämställda attityder än män vars mamma har gjort mest ($OR=2,131$). Det finns ingen sådan visad effekt bland kvinnor.

4.3 Jämställdhetsattityder inom den privata sfären

Vi kommer nu redogöra för den logistiska regressionen vi gjort på jämställdhetsattityder inom den privata sfären. I likhet med tabell 2 är modell 1 regressioner som gjorts med kontrollvariabler samt respondenternas egen utbildning medan modell 2 kontrollerar för respondenternas föräldrars utbildning samt hur föräldrarna fördelade hushållsarbetet när respondenterna bodde hemma. Även här är regressionerna gjorda separat för män och kvinnor.

Tabell 3. Logistisk regressionsanalys på Jämställdhetsattityder inom den privata sfären. Män och kvinnor separat. Oddskvoter (p-värden i parentes)

<i>Variabler</i>	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 2</i>	<i>Modell 2</i>
	<i>Man</i>	<i>Kvinna</i>	<i>Man</i>	<i>Kvinna</i>
Utbildning	(,004)	(,000)	(,009)	(,000)
Grundskolan/gymnasium				
Efter gymnasial <2år	1,603 (,159)	2,079 (,066)	1,572 (,196)	2,093 (,070)
Efter gymnasial >2år	2,031 (,000)	2,846 (,000)	2,103 (,001)	2,390 (,000)
Vet ej/svar saknas	1,287E9(,999)	,409 (,536)	2,151E9(,999)	,485 (,621)
Uppväxtort	(,022)	(,214)	(,011)	(,379)
Mellan/ små städer				
Landet	,563 (,011)	,770 (,237)	,531 (,007)	,790 (,302)

Storstäder	,824 (,405)	1,306 (,313)	,819 (,414)	1,118 (,681)
Vet ej/svar saknas	,106 (,058)	,316 (,271)	,075 (,033)	,261 (,202)
Har barn	(,473)	(,280)	(,574)	(,378)
Nej				
Ja	,762 (,227)	,683 (,123)	,786 (,299)	,715 (,184)
Vet ej/svar saknas	,688 (,815)	,456 (,530)	1,349 (,872)	,457 (,555)
Ålder	(,192)	(,524)	(,296)	(,676)
29 år				
33 år	1,599 (,083)	1,312 (,350)	1,646 (,073)	1,385 (,274)
37 år	1,369 (,256)	1,139 (,651)	1,360 (,284)	1,319 (,353)
41 år	1,010 (,972)	,899 (,709)	1,159 (,617)	1,138 (,664)
Civil status	(,390)	(,593)	(,341)	(,445)
Singel				
Särbo	,858 (,722)	1,593 (,314)	1,007 (,988)	1,778 (,220)
Sambo	1,448 (,184)	1,442 (,232)	1,585 (,113)	1,515 (,186)
Gift	1,467 (,222)	1,246 (,493)	1,616 (,142)	1,243 (,508)
Utbildning mor			(,325)	(,097)
Grund/flick/folk-skola				
1-4 års gymnasium			,893 (,658)	1,469 (,172)
Kortare gymnasial/ Högskolan utan examen			1,644 (,106)	,792 (,427)
Akademisk examen			1,498 (,246)	1,806 (,123)
Vet ej/svar saknas			1,484 (,432)	1,665 (,357)
Utbildning far			(,187)	(,066)
Grund/real/folk-skola				
1-4 års gymnasium			1,229 (,415)	1,695 (,040)
Kortare gymnasial/ högskolan utan examen			1,051 (,922)	1,232 (,697)
Akademisk examen			,658 (,162)	2,356 (,009)
Vet ej/ svar saknas			,481 (,163)	,972 (,955)
Hushållsfördelning			(,002)	(,923)
Kvinnan gjorde mest				
Lika mycket			2,387 (,001)	1,144 (,603)
Mannen gjorde mest			,461 (,250)	1,675 (,638)
Vet ej/svar saknas			----	000 (1,000)

Constant	,984 (.958)	2,038 (.032)	,716 (.359)	1,165 (.690)
Nagelkerke R²	,085	,098	,136	,148
-2 loglikelihood	706,575	712,498	683,429	686,477
N	573	752	573	752

I ovanstående tabell ser vi att högre utbildningen har en signifikant positiv effekt, i alla modeller, när det gäller attityder på jämställdhet inom hemmet. Vi kan även utläsa att koefficienten, i likhet med föregående tabell, minskar för kvinnor när man justerar för föräldrars utbildning och hushållsarbetsfördelning, från 2,846 till 2,390, medan inget sådant mönster existerar för män. Ser vi på föräldrarnas utbildning kan vi från tabellen avläsa att mödrars utbildning förbättrar vår modell för kvinnor. Ser vi på faderns utbildning kan man avläsa att en pappa med akademiska examen påverkar deras döttrars jämställdhetssyn positivt. Föräldrars utbildning har ingen signifikant effekt på männens attityder. I likhet med de allmänna jämställdhetsattityderna har hushållsfördelningen bland föräldrarna en stor effekt på män, på så vis att män vars föräldrar delat lika på hushållssysslorna har mer jämställda attityder än män vars mammor har gjort mest.

5 Diskussion

Syftet med denna undersökning har varit att se hur individers bakgrunds förhållanden påverkar deras attityder till jämställdhet samt vilken effekt den egna utbildningen har. Vi har fokuserat på dels hur föräldrarnas utbildning påverkar deras barns framtida attityder till jämställdhet samt hur föräldrarnas fördelning av hushållsarbete, under barnets uppväxt, påverkar deras barns framtida jämställdhets attityder. Vi har även undersökt hur den egna utbildningen påverkar individers jämställdhets attityder. Genom logistisk regressionsanalys har vi funnit vårt resultat. Vi kommer nu gå vidare med att diskutera vårt resultat och härleda det till våra teorier om socialisation. Därefter kommer en diskussion viken redogör för om vi kunnat svara på våra frågeställningar samt kring om hypoteserna kan förkasta eller bekräftas. Avsnittet avslutas med en diskussion om metoden och vad vi anser att det vore intressant att undersöka i framtida studier.

5.1 Effekter på jämställdhetsattityder

Enligt teorin om den sekundära socialisationen samt tidigare forskning antog vi i vår hypotes att högutbildade individer kommer ha mer jämställda attityder än andra. Vi har i undersökningen funnit att respondenternas egen utbildning påverkar inställningen till jämställdhets attityder. Detta härleds genom att de med högre utbildning har positivare jämställdhetsattityder och då främst inom den privata sfären viken ligger i linje med Hubbards med fler. Tolkat utifrån teorier om sekundär socialisering tyder dessa resultat på att individer som har spenderat längre tid i skolan, i större grad socialiseras in i skolans normer och värderingar.

Ur vår tidigare forskning och teorin om socialisation antog vi i vår andra hypotes att individer med högt utbildade föräldrar har mer jämställda attityder. Ser man vårt resultat utifrån våra teorier kan vi se att mödrar med högutbildning, i detta fall akademisk examen, verkar lyckas att fostra sina döttrar till att ha en positivare inställning till framtida allmänna

jämställdhetsattityder. Intressant nog verkar deras utbildning inte ha samma effekt på deras söner. Detta skulle, sett ut den kognitiva utvecklingsteorin, beror på att barnet väljer en förebild med samma kön. Fädernas utbildning har inte en signifikant effekt på varken sönerns eller döttrarnas attityder. Vi drar därmed slutsatsen att fädernas utbildningsnivå inte påverkar deras barns framtida allmänna jämställdhetsattityder.

Sett ur våra teoretiska perspektiv menar vi att utbildning är en viktig del att diskutera kring när man ser på jämställdhetsattityder. Trots att vi i denna undersökning mer kan tala om tendenser än verkliga effekter föräldrars utbildning har på deras barns framtida jämställdhets attityder anser vi att man kan tala om vikten av socialisation. När det gäller effekten mödrar har på sina döttrar kan vi i båda modellerna se att hög utbildning bidrar till att ge döttrarna positivare syn på jämställdhet, både i den allmänna och privata sfären. Vilket antyder att mödrarna lyckas ta sina egna erfarenheter de fått genom utbildningen och föra över dem till döttrarna. Vi menar att mödrar med hög utbildning sekundärt socialiseras in, genom skolan, till att ha mer positivare attityder till jämställdhet vilket de överför till sina barn. Dessa värderingar kommer sedan ingå i dotterns primära socialisation och bli en del av deras verklighets bild. Ser vi på skillnaden mellan allmänna attityder och attityder inom den privata sfären blir diskussionen här intressant. Sett på de allmänna attityderna verkar det som att dottern, kognitivt, väljer att ta sin mor som förebild då hon är av samma kön. Inom den privata sfären finns det dock tendenser till att döttrarna påverkas av båda sina föräldrars höga utbildning. Här kan man istället anta att båda föräldrarna lyckas socialisera in sin verklighetsbild till döttrarna och att det därför handlar om en delad socialisations process.

Undersökningens tredje hypotes förespråkade att individer vars föräldrar agerat jämställda förebilder är mer jämställda än andra. I vår undersökning har detta handlat om hur föräldrarna delade på hushållsarbetet under respondenters uppväxt. Vi har som tidigare diskuterat sett att föräldrars utbildning inte har en signifikant effekt på deras söners syn på jämställdhets attityder. Föräldrarnas inflytande verkar här snarare handla om hur de fördelar hushållsarbetet. Då vi funnit att föräldrar som delat lika på hushållsfördelningen under männens uppväxttid bidrar till en positivare syn på jämställdhet. Dessa resultat är intressanta att tolka med hjälp av kognitiv utvecklingsteori. Hushållssysslor har som tidigare nämnts främst setts som ett kvinnligt arbete (se till exempel Poortman och Lippe, 2009). Om föräldrarna väljer att dela lika på denna typ av arbete och att man genom denna teori anser att barnet väljer en förebild med samma kön kan man anta att sönerna väljer att efterlikna sina fäder och därmed ta med

dessa erfarenheter senar i livet. Utifrån detta perspektiv kan vi i likhet med Evertsson (2006) framhäva att hushållssysslor är en arena där könsroller skapas inom familjen.

Den fjärde hypotesen löd: I hög utsträckning beror effekten av den egna utbildningen på att högutbildade individer har högutbildade föräldrar som agerat jämställda förebilder.

I vårt resultat har vi funnit en tendens till att högre utbildade föräldrar i större grad lyckas få sina döttrar att studera vidare och slutföra sina studier. Detta i likhet med vad Shah och Sewell (1968) fann i sin studie. Vi menar att detta visar på hur båda föräldrarna dels lyckas socialisera in sina döttrar till hur vikten av utbildning och dels att de lyckas ge dem en positivare syn till jämställdhet, detta gäller främst inom den privata sfären. Här verkar det med andra ord som att döttrarna inte väljer att imitera enbart föräldern med samma kön, vilken den kognitiva utvecklingsteorin föreslår. Vi grundar detta på den effekt utbildning har, för könen separat, i våra modeller. I de första modellerna i tabell 2 kan vi se att ju högre utbildning individen har desto mer positivt inställda blir de till jämställdhet. Det vi finner intressant här, är att oddskvoten minskar för kvinnor i modell 2 vilket tyder på att den första modellen fångar upp effekten av föräldrarnas utbildning. Männens utbildning har dock ingen visad effekt i modell 2. Ser man på skillnaden mellan de allmänna attityderna och jämställdhet inom den privata sfären har vi funnit att respondenter med en eftergymnasial utbildning som är längre än två år har mer positiva attityder till jämställdhet. Vi kan även se likheter med att oddskvoten, för kvinnor, minskar i modell 2. En intressant skillnad från tabell 2 är att männens utbildning här blir signifikant i modell 2. Att utbildningen har en signifikant effekt gäller dock främst de individer som har en eftergymnasial utbildning vilken är längre än två år.

Även fast variablerna utbildning mor och utbildning far inte verkar förbättra vår modell i tabell 2, vilket man kan se genom att det inte är signifikanta i sig, anser vi att det verkar finnas en tendens till att kvinnor påverkas av högt utbildade mödrar. Detta tyder på att det är mammans utbildning som fångar upp delar av kvinnans utbildningseffekt i vår analys. Vilket härleds från att kvinnor med mödrar som har en akademisk examen har en signifikant positiv effekt. Dock är inte detta något vi kan bekräfta då variablerna av föräldrars utbildning inte är signifikant i sig. Effekten av männens utbildning ser dock lite annorlunda ut. Detta på grund av att oddskvoterna är mindre för männen, i jämförelse med kvinnorna, i båda modellerna och inte är signifikant i modell 2. Vi drar därför slutsatsen att den egna utbildningen har en

inverkan på jämställdhets attityder i den mening att högre utbildade har en mer positiv inställning till jämställdhet och att kvinnor har en tendens till att påverkas av sina mödrars utbildning. Effekten av föräldrarnas utbildning har inte någon signifikant effekt på männens attityder. Till skillnad från tabell 2 förbättrar variabeln *utbildning mor* och *utbildning far* vår modell i tabell 3. Vilket kan ses genom att den blir signifikant. Vi kan därmed se att föräldrarnas utbildning, här i större grad, påverkar deras barns framtida jämställdhetsattityder. Detta gäller dock endast för kvinnor, då inga av de aktuella variablerna är signifikanta i sig för män. Ser man på effekten som mödrars och fäders utbildning har på kvinnor har vi funnit att högt utbildade föräldrar har en signifikant positiv effekt.

Vår sista hypotes baserades på den kognitiva utvecklingsteorin vilken förespråkar att barn väljer att imitera föräldern med samma kön. Hypotesen löd: Män blir mer påverkade av sina fäders jämställdhetsbeteenden/utbildning och kvinnor blir mer påverkade av mödrars jämställdhetsbeteenden/Utbildning.

Ser man på vilken betydelse föräldrarnas hushållsfördelning under respondenternas uppväxt har för inverkan på respondenternas jämställdhetsattityder, har vi funnit intressanta resultat. I tabell 2 fann vi att respondenter som bodde i hushåll där fördelningen mellan föräldrarna delades lika, har ett positivt signifikant samband, till allmänna jämställdhetsattityder, för männen men inte för kvinnorna. Detta kan jämföras med Evertssons (2006) resonemang, om att en familj som könsmässigt fördelar hushållsarbetet mellan föräldrarna ökar barnets chans att beteendet kommer reproduceras av dem när de blir större. I vårt fall handlar det dock om barn (här söner) till familjer där hushållsarbete fördelats lika.

Att det inte finns någon signifikant effekt i de hushåll där mannen gjorde allt kan vara för att det, i vår data, är så få hushåll där denna typ av fördelning skett. Sett ur socialisationsteorin kan vi därmed härleda vårt resultat till att söner reproducerar sina föräldrars beteenden i dem hushåll där de delar lika på hushållssysslorna vilket påverkar deras framtida attityder till den allmänna jämställdheten. Att hushållsfördelningen varken har en positiv eller signifikant effekt på kvinnor kan bero på att denna typ av sysslor traditionellt sätt ses som kvinnliga och därför inte påverkar dem i samma grad som män. Sett ur den kognitiva teorin kan man anta att sönerna ser upp till sina fäder och reproducerar deras beteenden och att det är därför hushållsfördelningen påverkar dem mer än kvinnorna. När det gäller föräldrarnas utbildnings effekt till barnens jämställdhetsbeteenden har vi funnit att den kognitiva utvecklings teorin

inte förklarar sambandet fullt ut. I tabell 2 fann vi att det fanns tendenser till att kvinnor påverkades av sina mödrars akademiska examen men inte av fädernas. Detta resultat styrkte delvis den kognitiva teorin som förespråkar att barnet väljer imitera föräldern av samma kön. Däremot fann vi i tabell 3 att båda föräldrarnas utbildning har en effekt på kvinnas jämställdhetsattityder, här är effekten av faderns akademiska examen stark. Detta stämmer inte i enlighet med den kognitiva teorin och vi anser därför att vi kan förkasta den sista hypotesen.

5.3 Metod och data diskussion

Vi anser att logistisk regressanalys har varit ett bra val för att göra denna undersökning. Eftersom vi varit intresserade av att vara jämställd eller mindre jämställd, vilket bidragit till att vi fått en binär beroende variabel, så har metoden hjälpt oss att få en bra analys av hur sambanden mellan de olika variablerna ser ut. Dessvärre har vi inte haft tillgång till ett datamaterial vilken haft många deltagande respondenter. Detta kan ha påverka vår signifikans i modellerna. Vi menar trots detta att YAPS är en bra databas om man vill fokusera på familjeideal och attityder. YAPS har även tillgång till tidsseriedata vilket kan användas för att se hur attityder förändras över tid vilket vi anser är intressant.

Antal respondenter i respektive modell blev i våra regressioner, ännu färre när vi valde att köra regressionerna med könen separerade från varandra. Vi anser dock att detta var nödvändigt då män och kvinnor påverkas av olika faktorer när det gäller deras attityder till jämställdhet. Vi vill dock framhäva att vi körde regressioner med båda könen i samma modell, men valde att inte ha med dem i undersökningen för att dessa modeller inte fångade upp de skillnader som finns könen emellan. Vi vill även framhäva att vi har gjort ett robusthetstest i där vi fann att resultaten består om man skiljer mellan 1-3 och 4-5 i beroende variabler istället för att (som nu) benämna de som svarat 1-4 som mindre jämställda och de som svarat 5 som jämställda. Avslutningsvis vill vi påpeka att Sverige är, jämfört med många andra länder, ett jämställt samhälle. Detta gör att den absoluta majoriteten har höga värden på jämställdhetsindexen, vilket i denna studie har bidragit till att vi endast kan tala om personer är mer eller mindre jämställda.

5.4 Slutsatser

Vi har i vår undersökning funnit att det finns tendenser till att föräldrars utbildning påverkar kvinnors framtida jämställdhets attityder och att föräldrarnas påverkan till sina söner snarare handlar om hur de fördelat hushållsarbetet i hemmet. Vi anser att våra teoretiska infallsvinklar hjälpt oss att förstå på vilket sätt attityder överförs från föräldrarna till sina barn. När det gäller Ericsson, Maclain, och Moens (1997) diskussion om att socialisationsteorin inte klargör för om det är föräldrarnas beteende eller vad det säger som är av störst vikt, har vi funnit intressanta mönster. Vi menar att då män främst verkar påverkas av hur hushållsarbetet är fördelat mellan föräldrarna, då vi ser en tendens till att de påverkas av vad föräldrarna gör. I kvinnornas fall är det svårare att tyda då vi inte har data som förklarar på vilket sätt kvinnorna influeras av sina föräldrar eftersom vi i vår data inte kan se vad föräldrarna säger eller gör. Vi kan därmed förstå författarnas resonemang.

I frågan huruvida vi kan förkasta eller behålla våra hypoteser har vi kommit fram till att högutbildade har mer jämställda attityder än andra. Vidare har vi funnit att effekten av den egna utbildningen inte alltid verkar bero på att högutbildade individer har högutbildade föräldrar vilka agerar som jämställda förebilder. Det verkar alltså finnas en effekt av både primär och sekundär socialisation. I undersökningen har vi funnit att föräldrars utbildnings effekt endast verka påverka deras döttrar. Vi har därmed förkastat denna hypotes. När det gäller att individer vars föräldrar har agerat som jämställda förebilder är mer jämställda än andra, har vi funnit att det endast är män som påverkas av hur föräldrarna fördelat hushållsfördelningen under uppväxt tiden.

I framtiden tycker vi att det vore intressant att göra en liknande studie med data som har fler deltagande individer så att man kan få en mer generaliserad bild över hur sambanden ser ut. Det vore av intresse att se en djupare analys över hur föräldrar påverkar sin barns jämställdhets attityder. Detta med tanke på att vi funnit att kvinnor främst verkar bli påverkade av föräldrarnas utbildning och män av hur föräldrarna fördelar hushållsarbetet i hemmet. Vi tycker även att det vore bra om man kunde involvera andra variabler som skulle kunna tänkas påverka barns framtida attityder till jämställdhet.

6 Referenser

- Bandura, Albert. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall
- Berger, P, & Luckman, T. ([1966] 1991). *The Social Construction of reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. London: Penguin.
- Bernhardt, M; Goldscheider, C & Goldscheider, F. (2011). Creating Egalitarian families among the Adult Children of Turkish- and Polish-Origin immigrants in Sweden. *International Migration Review*. Vol. 45. No 1, s.68-88.
- Breen. R & Goldthorpe, J. (1997). Explaining Educational Differentials: Towards A formal Rational Action Theory. *Rationality and Society*. Vol.9, s. 275-305.
- Cohen, P & Geist, C. (2011). Headed Toward Equality? Housework Change in Comparative Perspective. *Journal of marriage and Family*. Vol.73. s. 832-844
- Cunningham, M. (2001). Parental influences on the Gender Division of Housework. *American sociological review*. Vol 66. No 2, s.184-203
- Cotter, C; Hermsen, J & Vanneman, R. (2011). The End of the Gender Revolution? Gender Role Attitudes from 1977-2008. *American Journal of Sociology*. Vol. 117. No 1, s. 259-289.
- Dryler, H. (1998). Parental Role Models, Gender and Educational Choice. *The British Journal of Sociology*. Vol. 49. No 3, s.375-398.
- Dribe, M & Stanfors, M. (2009). Does parenthood Strengthen a Traditional Household Division of Labor? Evidence From Sweden. *Journal of marriage and family*. Vol. 71. s. 33-45.

Edling, C & Hedström, P. (2003). *Kvantitativa metoder: grundläggande analysmetoder för samhälls- och beteendevetare*. Lund: Studentlitteratur

Erickson, M; McLain, D & Moen, P. (1997). Their Mother's Daughters? The intergenerational Transmission of Gender Attitudes in a World of Changing Roles. *Journal of Marriage and Family*. Vol.59. No 2, s. 281-293.

Evertsson. M. (2006). The reproduction of gender: housework and attitudes towards gender equality in the home among Swedish boys and girls. *The British Journal of Sociology*. Vol.57. Issue 3, s. 415- 436.

Halleröd, B. (2005). Sharing of Housework and Money Among Swedish Couples: Do They Behave Rationally? *European Sociology Review*. Vol. 21. No 3, s. 273-288.

Hubbard, R; Kingstone, P; Lapp, B; Schroder, P & Wilson J. (2003). Why Education Matters. *Sociology of education*, Vol. 76. No.1, s. 53-70.

Kholberg, L. (1996). "A Cognitive- Developmental Analysis of children's sex-role Concepts and Attitudes". In Maccoby, E & D`Andrade, R. (red) (1996). *The development of sex differences*. Stanford, Calif: Stanford U.P

Lippe, T & Poortman A. (2009). Attitudes Toward Housework and Childcare and the Gender Division of Labor. *Journal of Marriage and Family*. Vol.71. s. 526-541.

Pampel, F. (2000). *Logistic regression. A Primer*. Thousand Oaks: Sage Publication Inc.

Sakslind, R & Skarpenes O. (2010). Education and egalitarianism: the culture of the Norwegian middle class. *The Sociological review*. Vol. 58. No,2, s. 219- 243.

Shah, V & Sewell, W. (1968). Parents Education and Children's Educational Aspirations and Achievements. *American Sociological Review*. Vol. 33. No. 2, s.191-209.

6.1 Internet källor

SCB. 2010. *På tal om kvinnor och män*. Nedladdad 11-12-12 från

http://www.scb.se/Pages/PublishingCalendarViewInfo_259923.aspx?PublObjId=12049

Human Development Report (1995). New York; Oxford University Press for the United Nations Development Program (UNDP). Nedladdad 11-12-27 från <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1995/chapters/>